

Έγγραφο έκθεση του Κομοτηναίου Μητροπολίτου Τραπεζούντος Χρυσάνθου για την γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού (1915-1918)

• Οι 353.000 σφαγιασθέντες δεν λησμονούνται και αναμένουν την δικαίωσή τους...
Στις 10 Δεκεμβρίου του 1918 ο τότε Μητροπολίτης Τραπεζούντος Χρυσάνθος Φιλιππίδης (γόνος της Κομοτηνής) εδημοσίευσε στο τότε γνωστό περιοδικό «Κομνηνοί» τις βαρβαρότητες και τις καταστροφές που υπέστησαν οι Έλληνες Πόντιοι από τους νεοτούρκους.

Η μακροσκελής έγγραφη έκθεση του Τραπεζούντος Χρυσάνθου μεταξύ άλλων αναφέρει και τα εξής:

«... Η ζωή του έθνους μας υπό τον τουρκικό πολιτικό καθεστώς είτε αυτό λέγεται παλαιοτουρκικό είτε νεοτουρκικό είτε φιλελεύθερο είναι αδύνατη. Και όσοι άλλοτε ήλπιζαν, ότι υπό κυβέρνηση οθωμανική που ενεργεί σύμφωνα με τις φιλελεύθερες αρχές θα ήταν δυνατή η ανάπτυξη και πρόοδος του ημετέρου έθνους και αυτοί σήμερα απεγοητεύθησαν. Ιδιαίτερα ύστερα απ' όσα φρικτά είδαν και άκουσαν κατά τον παρόντα πόλεμο, κατά τον οποίο απεδείχθη για ποιες φρικαλεότητες είναι ικανή η τουρκική ψυχή, όταν αφεθεί αχαλίνωτη και ελεύθερη. Της αλήθειας ταύτης κάποια στοιχεία επιτρέψατέ μου να σημειώσω στην παρούσα έκθεση, αναγράφοντας όσα δεινά εδοκίμασε το ελληνικό έθνος στο Βιλαέτιο της Τραπεζούντας...

Η νεοτουρκική ψυχή... διακηρύξασα το δόγμα ότι δίκαιο είναι η βία, άρχισε αμέσως να εφαρμόζει τις απαίσιες μεθόδους προς λύση του ζητήματος των εθνοτήτων στην Τουρκία που επιχείρησε δια της κλίνης του Προκρούστου να εξισώσει δια μιας όλες τις εθνότητες.

Στις απαίσιες αυτές μεθόδους ανάγεται ο καταρτισμός των εργατικών ταγμάτων εκ των στρατολογουμένων Ελλήνων, που είχε ως σκοπό τον δια του ψύχους και των στερήσεων και της πείνας όλεθρο της ελληνικής νεολαίας, η συστηματική επίταξη των εμπορευμάτων των Ελλήνων εμπόρων, προκειμένου να επέλθει ο τέλειος οικονομικός μας μαρασμός και η καθολική δια παντοίων πιέσεων νέκρωση της εθνικής ζωής και τέλος η δια των βιαίων μεταναστεύσεων συστηματική εξόντωση ολοκλήρου του έθνους...

Άλλες πιέσεις κατά του ομογενούς στοιχείου και ιδιαίτερα κατά των χωριών της υπαίθρου ήταν συχνές, αλλά εμετριάζοντο εκάστοτε κατόπιν διαβημάτων της Μητροπόλεως ενώπιον του νομάρχου. Ιδιαίτερος σκληρά εδοκιμάσθη η Σάντα, που είναι η απομεμακρυσμένη γωνιά του Βιλαετίου Τραπεζούντος, εξαιτίας των επιθέσεων άλλοτε των τσετέδων και άλλοτε των χωροφυλάκων, όπως δεικνύει και η υπό ημερομ. 22 Ιουνίου 1915 προς την μητρόπολη Τραπεζούντος έκθεση των κατοίκων αυτής...

Η πίεση οξύνθηκε ιδιαίτερα κατά τους προ της πτώσεως της Τραπεζούντος τελευταίους μήνες. Έτσι, τον Φεβρουάριο του 1916 κατά την προσέγγιση του ρωσικού στρατού στο

Ριζαίο διεβιβάσθη στον Μουτεσαρίφη δια της νομαρχίας διαταγή του αρχιστρατήγου Βεχίπ – Πασά και μέσα σε μια ημέρα συνελήφθησαν όλοι οι ομογενείς 15-70 ετών... Αυτά ήταν πειράματα απομακρύνσεως των ανδρών, ώστε κατόπιν ευκολότερη ν' αποβεί η μετανάστευση των γυναικοπαίδων, μέτρο, το οποίο συστηματικότερα εφαρμόστηκε κατόπιν στους ομογενείς του Πόντου...

Κατά τον ίδιο χρόνο (1916) η τουρκική κυβέρνηση βιαίως αποσπούσε από τις εστίες του το πέραν του ρωσικού μετώπου υπολειφθέν ποιμνιό μου της Ελεβής και Τριπόλεως, καταδικάζοντας αυτό, όπως και όλους τους ομογενείς του Πόντου, στη μέση παγερού χειμónος και δια μέσου δυσβάτων χιονοσκεπών βουνών να μεταναστεύσει στη Σεβάστεια και να καταστραφεί. Και έτσι από τις 1250 ψυχές της Ελεβής υπελείφθησαν στην ζωή περί τις 150 και εκ των 2500 ψυχών της Τριπόλεως περί τις 200 ψυχές και εκ των 13.000 ψυχών της περιφέρειας Τριπόλεως μόλις επέζησαν 150-200 ψυχές.

Παρόλα αυτά, εμείς εδώ εξακολουθούμε να θερμαίνουμε στους κόλπους μας τους μουσουλμάνους, ώστε κατόπιν ως όφειν να δαγκώσουν τους ευεργέτες. Τούτο και εγένετο μόλις εδόθη η κατάλληλος ευκαιρία.

...Γνωστόν ότι σε τέτοιες μεταβατικές περιόδους αναρχία ολίγων ημερών αρκεί δια να καταστραφεί ολόκληρον έθνος. Απόδειξη είναι η κατά την υποχώρηση των ρωσικών στρατευμάτων κατά χιλιάδες σφαγή των μουσουλμάνων Βαϊπούρτ, Ερζερούμης και Ερζιντζέν και η τελεία καταστροφή των πόλεων αυτών.

Ενώ δε εμείς εργαζόμεσταν με όλη την ειλικρίνεια και την χαρακτηρίζουσα τους Έλληνες ιπποτικότητα, ο δόλιος Αχμέτ Βέης εθεώρησε εύθετη την στιγμή προς έναρξη της οργανωθείσης καταστροφής από το νεοτουρκικό κομιτάτο. Μετέβη στη Ριζούντα, απ' όπου εξαπελύθη κατά του ελληνικού έθνους ο όλεθρος και η καταστροφή και οι μέχρι χθες ορκιζόμενοι πίστη και αφοσίωση μέχρι θανάτου στην μητρόπολή μου μουσουλμάνοι του Βιλαετίου Τραπεζούντος, αφού συνενώθηκαν με τους προελαύνοντες στο μέτωπο Τούρκους Τσετέδες, όρμησαν στην ύπαιθρο χώρα από το Ριζαίο μέχρι Πλατάνων και κατέστρεψαν και ερήμωσαν όλα τα ελληνικά χωριά και εφόνευσαν πολλούς, μεταξύ των οποίων και δύο ιερείς της επαρχίας μου.

Η ακμαία και ανθηρά ελληνική κοινότητα Ριζαίου κατεστράφη μέσα σε μια ημέρα και όλοι οι ομογενείς κάτοικοι ληστευθέντες, γυμνοί αναγκάσθηκαν όλοι να φύγουν δια λέμβων στην Ρωσία. Οι εκκλησίες, τα σχολεία και οι οικείες τους κατεστράφησαν. Εκ των 2000 ομογενών μόνον 4 σώθηκαν στο Ριζαίο. Λεηλασίες υπέστησαν και οι ομογενείς της περιοχής του Όφεως αντί βαρυτάτων λύτρων με τα οποία εξαγόρασαν την επί ημέρες φυλάκισή τους.

Η περιφέρεια Σουρμένων ελεηλατήθη αγρίως και οι πλείστοι των Σουρμένων γυμνοί απήλθαν στην Ρωσία, ενώ όσοι έμειναν πίσω εξασφάλισαν την διαμονή τους στα Σούρμενα αφού πρώτα κατέβαλαν ως λύτρα εβδομήκοντα χιλιάδες ρουβλίων. Όλα τα ελληνικά χωριά της Γεμουράς ελεηλατήθησαν ομοίως και οι πλείστοι των κατοίκων γυμνοί μετανάστευσαν στη Ρωσία. Το ίδιο συνέβη και στην περιφέρεια Πλατάνων, η οποία ερημώθη τελείως, όπως ερημώθηκαν και πλείστα χωριά της περιφέρειας Τραπεζούντος.

Δια του σχεδίου τούτου της οργανωμένης καταστροφής επεδιώκετο αφενός μεν η σύμφωνη προς τις νεοτουρκικές αρχές εξάλειψη του ελληνικού στοιχείου και αφετέρου η δια της μεταναστεύσεως αυτού εξασφάλιση των εγκαταλελειμμένων ελληνικών οικημάτων και επίπλων για τους επανερχομένους Τούρκους πρόσφυγες. Για τον λόγο αυτό μόλις ενεφανίσθησαν τα πρώτα κρούσματα της εξεγέρσεως των εντοπίων Τούρκων κατά των Ελλήνων, έσπευσα κατά μήνα προ της ανακαταλήψεως της Τραπεζούντος να στείλω ιδιαίτερο απεσταλμένο στο τουρκικό στραταρχείο του Σου Σεχήρ και ειδικά προς τον στρατάρχη Βεχήπ Πασάν για να του αναγγείλει όσα οι Τούρκοι άρχισαν να διαπράττουν σε βάρος των Ελλήνων και να παρακαλέσω αυτόν εν ονόματι της στρατιωτικής μου τιμής να δηλώσει εάν η τουρκική κυβέρνηση είναι η διενεργούσα ταύτα, προκειμένου να ενημερώσω τον λαό περί του πρακτέου. Όπως μου είπε ο απεσταλμένος το τελευταίο τούτο σημείο αντιπαρήλθε σιωπηλός ο Βεχήπ Πασάς.

Συγχρόνως εξήτησα και έναν αξιωματικό κύρους και επιβολής, προκειμένου εν ονόματι του Βεχήπ Πασά καταστείλει το τουρκικό κίνημα.....»

+ Ο Τραπεζούντος Χρύσανθος